

Prof. Dr. Aydın AYBAY
Doç. Dr. Memet Erdem AYBAY

MİRAS HUKUKU

DERSLERİ

(Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 5. Baskı)

60.Yıl
FİLİZ KİTABEVİ
2023

ARALIK 2023

ISBN: 978-975-368-949-6

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 48596

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

ÖNSÖZ

Değerli Okuyucular,

Elinizdeki bu kitabın son baskısı “Yeni Medeni Kanun’a Göre Gözden Geçirilmiş 4. Baskı” olarak 2003 yılının Kasım ayında yayımlandı. Rahmetli Babam Prof. Dr. Aydın AYBAY, o tarihten 2013 yılındaki vefatına kadar olan süreçte bu kitabın yeni baskısını hazırlamadı. Bunun temel sebeplerinden biri olarak 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nda miras hukukuna ilişkin hükümlerin sevgili babamın vefatına kadar olan dönemde fazla değişikliğe uğramaması gösterilebilir. Sayısı fazla olmayan değişikliklerin belki de tek önemli olanın 2007 yılında yapılan değişiklik ile mirasbırakanın saklı pay sahibi mirasçılarında kardeşlerin çıkartılması olduğu söylenebilir. 2014 yılından itibaren de tarımsal işletmelerin özgülmesi ile ilgili hükümlerin yürürlükten kaldırılması, Türkiye’de hükümet sisteminin değişmesi sebebiyle kanun hükümleri arasında geçen “Tüzük” kavramı yerine “Cumhurbaşkanlığınca Çıkarılan Yönetmelik” kavramının kanuna konulması dışında kayda değer bir gelişme olmadığı söylenebilir. Mehaz Kanun olan İsviçre Medeni Kanunu’nda özellikle 2000li yıllardan itibaren köklü değişikliklerin yapıldığı gözlemlenmektedir. Buna karşılık Türk Kanunkoyucusunun miras hukuku hükümleri anlamında bir yenilik getirmeyi düşünmediği anlaşılmaktadır. Babamın, aramızdan ayrılmış olmasaydı bu zamana kadar, hem yukarıda ana hatları ile belirttiğim bu değişiklikleri içeren hem de Türkiye’de miras hukuku anlamında bir değişiklik yapılmamasını eleştiren en azından iki veya üç baskı daha yapacak olduğuna inanıyorum. Kendisinin hukuk literatürüne kattıkları doğrultusunda bu çıkarımı yapabileceğimi düşünmekteyim.

Elinizde tuttuğunuz bu kitabın yeni baskısının hazırlanması kara-

rının sebebine gelince, öncelikle akademik kariyerim boyunca beraber çalıştığım çok değerli Hocalarımın bu konuda beni yönlendirmeleri olduğunu söyleyebilirim. Bu anlamda karar verirken ağır bir sorumluluk altına gireceğimin bilincindeydim. Doçentlik sürecinde, unvanı aldıktan sonra ilk yapacağım faaliyetin babamın kitabını yeniden bastırmak olduğu yolunda kendime söz vermiştim. Şu anda bu sözü tutmanın sevinçini yaşıyorum. Hem sosyal hem de akademik olarak babam, hayatı boyunca bir kez olsun elimi bırakmadı. O'nun desteğini hep hissettim. Eğer bu meslekte bir yerlere gelebilmişsem O'nun katkısı çok büyüktür. Prof. Dr. Aydın AYBAY'ın oğlu olmak benim için tarif edilemez bir onur oldu hep, olmaya da devam ediyor. Akademik hayatımın başında bana desteğini koşulsuz olarak sunmuş rahmetli Hocam Prof. Dr. İsmet SUNGURBEY'in, 1999 yılında çıkarmış olduğu "Hayvan Hakları" kitabına katkı olarak yapmış olduğum bir çevirinin sonunda benimle ilgili "...babasının hayru'l-halefi..." tanımlamasını kullanmasının hayatımın amacını daha da belirginleştirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. O'na hep layık olmaya çalıştım. En son baskısı 2003 yılında yapılmış olan "*Miras Hukuku Dersleri*" isimli bu önemli kitabın yeni baskısını hazırlamayı, hem O'nun adını yaşatmanın ve genç kuşaklara duyurmanın hem de oğlu olarak O'na layık olmaya çalışmanın çabası olarak görmekteyim.

Kitabın en son baskısını hazırlarken, babamın bana "*miras*" kalan evrakı içinde bulduğum notlardan son derece geniş ölçüde yararlandığımı söylemeliyim. Bu notlar arasında bulunan ve kendisinin yaptığı, kitabın çeşitli yerlerinde gerekli gördüğü düzeltmeler ve değişiklikler, şu zamana kadar olan yasal değişiklikler ile birlikte kitaba eklenmiştir. Bunun dışında tipografik hatalar düzeltilmiştir. Ayrıca özellikle miras hukuku dersi alan hukuk fakültesi öğrencilerinin yararına olacağını düşündüğümünden, güncel Yargıtay kararları da gerekli yerlere işlenmiştir. Bunların dışında kitabın özüne dokunmamayı tercih ettim. Bunun da sebebi olarak elinizde tuttuğunuz bu kitabın miras hukukunun özünü anlamak için yeterli olduğunu düşünmemdir.

Kitabın yeni baskısının hazırlanmasında hem değerli Hocalarım-

dan hem de yakın çevremden aldığım destek için müteşekkirim. Bu noktada özel olarak İstanbul Okan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı'ndan değerli çalışma arkadaşım Ar. Gör. Selin SADI'nin emeklerinden söz etmem gerekir. Kariyerinin başından beri takip ettiğim, çalışkan, disiplinli ve özverili değerli arkadaşımın bu projeye başlarken Yargıtay kararlarını taramasını rica etmişim. Kendisi özveri ile nokta atışı diyebileceğim birçok Yargıtay kararı buldu. Bununla da yetinmeyip kitabın tashihlerinde son derece yardımcı oldu. Kendisine ne kadar teşekkür etsem azdır. Şu zamana kadar olan başarılı kariyerini aynı şekilde sürdüreceğine dair sonsuz güvenim var. Yolu açık olsun.

Son olarak, başta Filiz Kitabevi yetkilisi Sayın Oğuzhan ORUÇ olmak üzere tüm yayınevi çalışanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Hukuk dünyasına bir katkısı olması dileği ve Değerli Babam Prof. Dr. Aydın AYBAY'ın aziz hatırasına saygıyla.

Doç. Dr. Memet Erdem AYBAY

Aralık 2023, İstanbul

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
§1. MİRAS KAVRAMI VE TERİM.....	1
I. KAVRAM.....	1
II. "MİRAS" SÖZCÜĞÜNÜN ÇEŞİTLİ ANLAMLARI.....	3
§2. MİRAS HUKUKUNUN ÖNEMİ VE ZORUNLUĞU.....	4
§3. MİRAS HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI VE KANUNDAKİ DÜZENLEME BİÇİMİ.....	6
I. TEMEL KAVRAMLAR.....	6
II. MİRAS HUKUKUNUN MEDENİ KANUN İÇİNDEKİ DÜZENLEME BİÇİMİ.....	12

BİRİNCİ BÖLÜM MİRASÇILAR

BİRİNCİ KISIM KANUNİ MİRASÇILAR

§4. KAVRAM VE TERİM.....	15
I. GENEL OLARAK.....	15
II. YASAL MİRASÇILIĞIN SAPTANMASINDA ÖLÇÜ.....	16
§ 5. KAN HISİMLİĞİNE DAYANAN KANUNİ MİRASÇILIK.....	17
I. ZÜMRE SİSTEMİ (PARENTAL SİSTEM).....	17
II. BİRİNCİ ZÜMRE MİRASÇILARI.....	22
III. İKİNCİ ZÜMRE MİRASÇILARI.....	26
IV. ÜÇÜNCÜ ZÜMRE MİRASÇILARI.....	29
§6. SAĞ KALAN EŞİN MİRASÇILIĞI.....	33
§7. EVLATLIĞIN MİRASÇILIĞI.....	35
§8. DEVLETİN MİRASÇILIĞI.....	36

İKİNCİ KISIM

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR

§9. ÖLÜME BAĞLI TASARRUF KAVRAMI	37
I. GENEL OLARAK	37
II. KAVRAM.....	38
§10. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN ŞEKİLLERİ.....	39
I. GENEL OLARAK	39
II. VASIYETNAME.....	40
III. MİRAS SÖZLEŞMELERİ	46
§11. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFA EHLİYET	49
§12. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN ÇEŞİTLERİ	
(Maddi anlamla ölüme bağlı tasarruflar)	52
I. GENEL OLARAK	52
II. MİRASÇI ATANMASI.....	53
III. BELİRLİ MAL BIRAKMA (MAL VASIYETİ)	54
IV. İKAMELİ TASARRUFLAR	56
V. KOŞULLU VE YÜKLEMELİ TASARRUFLAR (TMK m.515).....	58
VI. MİRASTAN VAZGEÇME (FERAGAT) (TMK m.528)	61
VII. MİRASÇILIKTAN ÇIKARMA (ISKAT).....	63
VIII. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLA VAKIF KURMA.....	67
IX. VASIYETİ YERİNE GETİRME GÖREVLİSİ ATAMA	68
§13. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN YORUMU	69
§14. TASARRUF ÖZGÜRLÜĞÜ VE SINIRLARI.....	71
I. GENEL OLARAK	71
II. SAKLI PAY SAHİBİ MİRASÇILAR.....	72
III. TASARRUF EDİLEBİLİR KISIM	74
§15. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFUN GEÇERSİZLİĞİ	77
I. GENEL OLARAK	77
II. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFTAN CAYMA VEYA DÖNME	78
III. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN İPTALİ	82
§16. ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARIN TENKİSİ	86
I. GENEL OLARAK	86
II. TENKİSE TABİ ÖLÜME BAĞLI KAZANDIRMALAR.....	87

III. TENKİSE TABİ SAĞLARARASI KAZANDIRMALAR	89
IV. TENKİSİN YAPILMASI.....	92
V. TENKİS DAVASI VE HÜKÜMLERİ.....	96

İKİNCİ BÖLÜM MİRASIN GEÇMESİ

BİRİNCİ KISIM MİRASIN AÇILMASI

§ 17. MİRASIN AÇILMASI VE MİRASA EHLİYET	99
I. GENEL OLARAK	99
II. MİRASIN AÇILMASI	99
III. MİRASA EHLİYET	101

İKİNCİ KISIM MİRASIN GEÇMESİNİN HÜKÜMLERİ

§18. KORUMA ÖNLEMLERİ.....	107
I. GENEL OLARAK	107
II. GENEL ÖNLEMLER.....	107
III. VASIYETNAMELERLE İLGİLİ İŞLEMLER.....	109
§19. MİRASIN KAZANILMASI.....	111
I. GENEL OLARAK	111
II. KANUNİ MİRASÇILARLA ATANAN MİRASÇILARIN İKTİSABI.....	111
III. MAL VASIYETİNİN KAZANILMASI	112
§20. MİRASIN REDDİ	113
I. MİRASIN REDDİ KURUMU VE ÖNEMİ.....	113
II. GERÇEK RED.....	114
III. HÜKMİ RED.....	116
IV. MİRASIN REDDİNİN SONUÇLARI	117
V. RED HALİNDE ALACAKLILARIN KORUNMASI.....	118
VI. MAL VASIYETİNİN REDDİ	119

§21. RESMÎ DEFTER TUTMA VE RESMÎ TASFİYE	119
I. GENEL BAKIŞ	119
II. RESMÎ DEFTER TUTMA	120
III. TUTULAN DEFTER'E GÖRE MİRASIN KABULÜ	121
IV. RESMÎ TASFİYE	122
§22. MİRAS SEBEBİYLE İSTİHKAK DAVASI	123
I. DAVANIN NİTELİĞİ	123
II. DAVANIN ÖZELLİKLERİ	124
III. HÜKMÜ	125

ÜÇÜNCÜ KISIM MİRASIN PAYLAŞILMASI

§23. MİRAS ORTAKLIĞI	126
I. KAVRAM	126
II. MİRAS ORTAKLIĞININ HÜKÜMLERİ	127
III. MİRAS ORTAKLIĞININ UZAMASI	129
§24. MİRAS ORTAKLIĞININ SONA ERMESİ	130
I. GENEL OLARAK	130
II. MİRASÇILARCA GERÇEKLEŞTİRİLEN PAYLAŞMA	131
III. PAYLAŞMA (TAKSİM) DAVASI	132
§25. MİRASTA DENKLEŞTİRME	136
I. KAVRAM	136
II. DENKLEŞTİRMEYE TABİ KAZANDIRMALAR	137
III. DENKLEŞMENİN GERÇEKLEŞMESİ	138
§26. PAYLAŞMANIN HÜKÜMLERİ	138
I. GENEL OLARAK	138
II. PAYLAŞMA SÖZLEŞMESİ	139
III. MİRAS PAYININ DEVRİ	139
IV. PAYLAŞMADAN SONRA SORUMLULUK	140